

Puscelā

Nacionālā teātra *Bezkaunīgais vecis* ir izrāde par spēju saprasties un attiecību dinamiku ģimenē

SĀKŠU ar svarīgāko. Gata Šmita *Bezkaunīgais vecis*, kas nule pirmizrādīts Latvijas Nacionālajā teātrī, nav Mihaila Kublinska 1990. gadā turpat veidotā slavenā iestudējuma dvinis. Veco izrādi teātra ilggadējie skatītāji atceras ar milestību, un fakti, ka senā dziesma ieskanas citās skanās, var nepatikami izraut no nostalgiskās jūsmas. Iztēles ausīm dzirdu protestus, ka šis nav Anšlavs Egliņš, bet te nu jums jātic man uz vārda – Šmita versija ir ne tikai laikmetīgāka, bet, šķiet, arī pret pirmavotu – Anšlava Egliša romānu – uzmanīgāka.

Justīnes Klavas dramatizējumā Egliša *Bezkaunīgie veči* gan pārtapusi par vienu «veci», bet meti saglabājas nemainīgi un viltīgi samudžināti. Jānis Bertolds seniors, kas emigrācijā uzaudzinājis dēlu, uzcēlis māju un to visu paveicis bez parādiem, pirmo reizi dzīvē sacēlies pret sievas Zuzannas autoritāti. Lādei, ko atzīt par nemodernu, bet ko Jānis savām rokām meistarojis Eslingenē, būs stāvēt goda vietā! Gimene norausta plecus, atstāj tiepīgo vectētiņu mājās un aizbrauc uz jūrmalu. Tā izrādās liktenīga kļūda, kas paver iespēju Bertoldam senioram izlauzties brīvībā – pensionārs atjauno pazīšanos ar jaunības biedriem un sāk pieprasīt

Recenzijas autore —
Zane Radzobe,
žurnāla *Ir teātra kritike*

Vienkāršoti sakot, izrāde, manuprāt, ir par abstraktu. Neizdodas līdzī just arī emocionāli, jo īsti nav, ar ko identificēties

•••
**BEZKAUNĪGAISS
VECIS.**
Nākamās izrādes 24. maijā un 8. jūnijā. 12–40 eiro.

jaunas drēbes, brilles un pat puspenīsiju paša vajadzībām.

Anšlava Egliša 20. gadsimta 60. gados tapušajam romānam, kas 70. gados pārtapis lugā, tēmu netrūkst. Savulaik centrā noteikti atradās jautājums par pirmās trimdas paaudzes pieredzi, iepāi salīdzinot to ar jaunāku paaudžu uzskatiem. Bet atrodami arī mūžīgi jautājumi – par iederēšanos, par spēju saprasties un attiecību dinamiku ģimenē. Galu galā, par to, vai 60 gadu vecumā (jā, Egliša «ve-

či» ir tieši tik veci), kad sarucis tavs ekonomiskais piensums ģimenes budžetam, jāguļas kapā, vai arī to-mēr drīkst dzivot un izņēmuma kārtā – sev.

Sirsniņi iesaku romānu izslāsit. Komiskā gan tur ir maz, jo, šodienas acīm lasot, stāsts drīzak ir par cilvēku, kas dzivojis smagu dzīvi (tājā skaitā emocionāli vardarbīgas attiecībās, jo latviešu literatūrā reti atrodamas tik šausmīgas sievietes kā Zuzanna), un uzsdod jautājumu – vai bija vērts?

Šmita iestudējuma intonācija arī pamatā ir skumja. Režisors rokraksta iezīme allaž ir bijusi spēja iegremdēt skatītāju fantasmagoriskā atmosfērā, kas vedina domāt tēlos un sajūtās. Ne tik daudz stāsts, cik dzeja. Tāpēc arī saprotams, ka scenogrāfa Mārtiņa Vilkārša radītā vide pieskaras laikmetam stilizētu priekšmetu veidā, bet faktiski atrodas ārpus laika un telpas. Arī ainas, pakļaujoties skatuves mašīnērijas kustībai, ceļas un grimst un cieta ar citu šķiet saistītas ne gluži cēlon-sakarīgām saiknēm. Bet svarīgāk izmaiņa Šmita izrādē tomēr ir tā, ka viņu neinteresē varoņu psiholoģija. Un tas skatītājam rada zināmas grūtības.

Mazliet vienkāršoti sakot, izrāde, manuprāt, ir par abstraktu. Tā nestāsta par konkrētu laiku vai pa-zīstamiem cilvēku tipiem, tāpēc nav komiska (smiekli jau allaž ir precīzi, neviens nesmejas par vispārzinā-

IR IESAKA

23. MAIJS

IZRĀDE. *WINTERA STĀSTS DAILES TEĀTRA LIELJĀ ZĀLĒ*

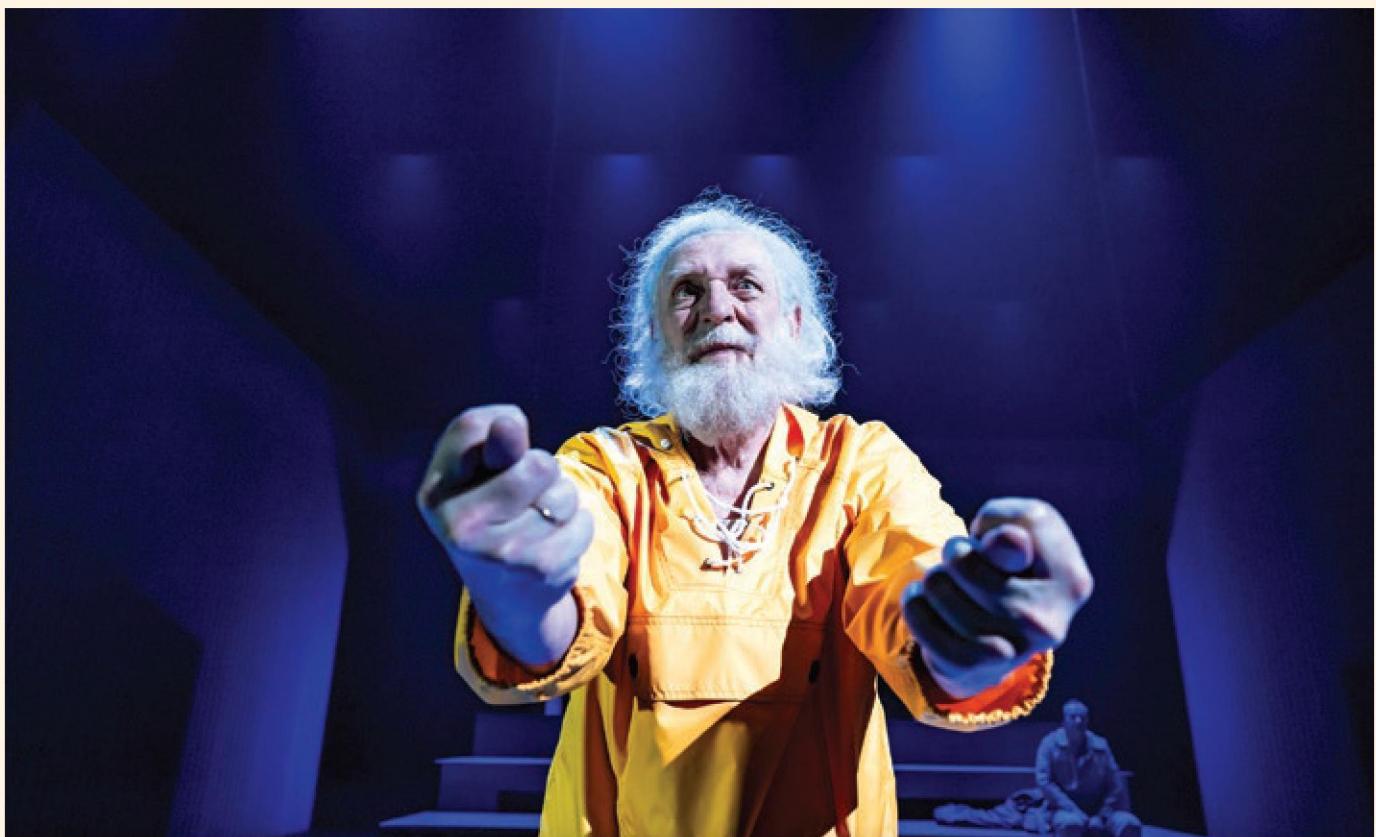
Miljardieri Leo Vinters un Pols Vorens radījuši virtuālās realitātes spēli, kas sola iespēju izdzīvot savus sapņus. Taču katram, kas vecāks par 21 gadu, spēle ir bistama, jo tikai jauna cilvēka smadzenes spēj adaptēties laimes pilnā pasaule. Modernu versiju pēc Šekspīra lugu *Ziemas pasaka* iestudē Džefs Džeimss. Lomās Kārlis Arnolds Avots, Indra Briķe, Andris Bulis un citi. Biletes cena 15–39 €. Bilesuparadize.lv

23. MAIJS

OPERA. *MĪLAS DZĒRIENS* NACIONĀLĀJĀ OPERĀ UN BALETĀ

Gaetāno Doniceti komiskās operas iestudējumu veido muzikālais vadītājs Mārtiņš Ozoliņš un vācu režisors Svens Ēriks Behtolfs. Operas galvenais varonis Nemorīno ir neprātīgi iemilējies, taču nespēj saņemt drosmi, lai atzītos jūtās. Ak, ja būtu tāds buryju dzēriens, kas atvērtu skaistās Adinas acis! Uzveduma darbība notiek Pirmā pasaules kara laika Itālijā. Biletes cena 12–65 €. Bilesuparadize.lv

Jāņa Bertolda seniora lomā Juris Lisners

mām lietām). Bet neizdodas tai līdzi just arī emocionāli, jo īsti nav, ar ko identificēties.

Izrādes centrā iekārtotā Bertoldu ģimene – Lāsmas Kugrēnas spēlētā Zuzanna, Aināra Ančevska Bertolds juniors, Evijas Krūzes Mairita – veidota paasām groteskām līnijām, pārspilējot ikdienišķa rakstura iezīmes, bet bez īsta mērķa. Eglītim, piemēram, Zuzanna ir vardarbīga, juniors – dumjīš, visi kopā – mantkārīgi. Savukārt Šmitam – cilvēki kā cilvēki. Jauniešu līnija, kurā Elizabetes Skrastiņas Blāzma un Kaspara Anīja

Indulis kojetē ar «večiem» nepieņemamiem ideoloģiskiem uzstādījumiem hipiju kustības ietvarā, arī zaudējusi pamatu.

Voldemāra Šoriņa Longins Laukmanis un Ivara Pugas Askolds Olte iestudējumā tiek izspēlēti atturīgi, liegiem pieskārieniem, bet būtībā ir tikai fons Jura Lisnera Jānim Bertoldam senioram. Aktierim pieņemt brīnišķīga stila un humora izjūta, bet šoreiz man īsti neizdevās uztvert, ko viņš spēlē. Vientulību? Ilgas pēc nekad nedzīvotās dzīves? Teatrālu sacelšanos pret likteni, spēlējot mā-

jiniekim traku sirmgalvi, lai tak tie reiz apkaunas un nāk nolūgties? Bet varbūt tiešām vājprātu, jo Lisnera Bertolds seniors arī ir visai ekstravagants radijums.

Šmits Eglīša romānu, man liekas, ir izlasījis pēc būtības, un par to prieks. Arī iestudējumā visi elementi it kā ir vietā, bet no tiem nav izveidojies mākslas darbs. Bet varbūt vēl nav izveidojies, jo šādās izrādēs daudz ko var mainīt pat tikai intonācija. Bet galvot, kāda būs jūsu pierede, skatoties iestudējumu, pagaidām gan nevar. ●

24. MAIJS

KONCERTS. SINFONIETTA RĪGA SEZONAS NOSLĒGUMA KONCERTS LIELAJĀ GILDĒ

Izskaņēs divi bulgāru komponistes Dobrinkas Tabakovas skaņdarbi – Altkoncerts un *Fantāzijveltījums Francim Šūbertam*. Abos solists – altists Maksims Risanovs (attēlā). Kamerorķestris atskajos arī Šūberta Otru simfoniju un Lietuvā dzimušās komponistes Justes Janulitās pandēmijas laikā tapušo skaņdarbu *Apnea*. Diriģents Normunds Šnē. Biletes cena 15–30 €. Bilesuparadize.lv

LĪDZ 27. JŪNIJAM

IZSTĀDE. MŪSDIENU FOTOGRAFIJAS VĒSTURES 1 GALERIJĀ ISSP

Galerija sāk divu izstāžu ciklu, kurā atspoguljotas mākslinieku versijas par Latvijas fotogrāfijas vēsturi. Pirmajā izstādē fotogrāfe Kristīne Krauze Slucka strādājusi ar 80. un 90. gadu mijā aktīvās, bet mūsdienās maz pazīstamās fotogrāfes Inas Stūres (1958–2006) arhīvu. Savukārt Agate Tūna meklē paranormālās un iluzionisma fotogrāfijas pavedienus Latvijā. issp.lv